

Српско археолошко друштво

Археолошки институт Београд

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XL СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

и

**ПРОСЛАВА 70 ГОДИНА АРХЕОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
(MNEMOSYNON FIRMITATIS)**

Београд, 5-7. јун 2017. године

Програм, извештаји и апстракти

Београд 2017

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР СКУПА

др Миомир Кораћ, директор, Археолошки институт, Београд
мр Бојана Борић-Брешковић, директор, Народни музеј у Београду
др Снежана Голубовић, заменик директора, Археолошки институт, Београд
Гордана Грабеж, оперативни директор, Народни музеј у Београду
др Адам Црнобрња, председник Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

НАУЧНИ ОДБОР СКУПА

др Миомир Кораћ, Археолошки институт, Београд
проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
проф. др Марија Ђурић, Лабораторија за антропологију, Институт за Анатомију,
Медицински факултет, Универзитет у Београду
prof. dr Boris Kavur, Univerzitet Primorska, Koper, Slovenija
др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд
dr Mario Novak, Institut za antropologiju, Zagreb, Hrvatska
doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerzitet Primorska, Koper, Slovenija
доц. др Дејан Радичевић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду
др Адам Црнобрња, Народни музеј у Београду
др Александра Папазовска, Археолошки музеј на Македонија, Скопје,
Македонија
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд
dr Csaba Szabó, Universität Erfurt, Germany

Приредили: Војислав Филиповић и Адам Црнобрња

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Археолошки институт Београд

За издавача: Адам Црнобрња и Миомир Кораћ

Штампа: Графички центар, Београд

Тираж: 250

Бесплатан примерак
ISBN 978-86-80094-05-2

XI скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва финансиран је средствима Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства културе и информисања Републике Србије

Организацију скупа помогли су Народни музеј у Београду и Филозофски факултет Универзитета у Београду.

Драгица Бизјак, Књажевац

МЕДИЦИНСКА ПРАКСА У ПИРОТУ ОД КРАЈА ХVIII ДО КРАЈА ХIХ ВЕКА: ИСТОРИЈСКА ГРАЂА И ПЕРСПЕКТИВЕ У БИОАНТРОПОЛОШКИМ ИСТРАЖИВАЊИМА

Крајем ХVIII и током ХIХ века, Пирот се развија у значајни привредни центар Понишавља. Историјска грађа из овог периода (црквени и административни списи, војни извештаји, путописи и сл.) пружа нам оквирну слику о здравственим приликама у вароши и њеној околини, хигијенским условима и култури становања, болестима које су најчешће погађале популацију и третману оболелих и страдању становништва током оружаних сукоба и турских одмазди. У литератури се наилази на имена првих варошких „ећима“, апотекара и лекара који су након ослобођења од Турака 1878. године, у Пироту радили на медицинском просвећивању и који су створили услове за бољу организацију здравствене заштите становништва. Са друге стране, описане су и алтернативне методе лечења (посећивање култних места, лечење од стране видара и „вражалица“ и др.) којима су прибегавали како становници руралних насеља, тако и варошани.

У последњих неколико година, на територији града Пирота откривено је неколико некропола датованих у ХVIII и ХIХ век. Историјска грађа нам омогућава детаљнију интерпретацију података прикупљених током палеопатолошких и палеодемографских истраживања остеолошког материјала са локалитета као што су Три крста – Сарлах и Базилика на Сарлаху („Јеврејско гробље“).

Јелена Марковић, Београд

Јелена Јовановић, Институт Биосенс, Универзитет у Новом Саду;
Лабораторија за биоархеологију, Одељење за археологију, Филозофски
факултет, Универзитет у Београду

ЗДРАВСТВЕНИ СТАТУС СТАНОВНИКА СРЕДЊОВЕКОВНОГ НАСЕЉА ВИНЧА-БЕЛО БРДО

Током 80-их година прошлог века на локалитету Винча – Бело брдо истражена је средњовековна некропола и том приликом пронађено је преко 1000 људских скелетних остатака, за које је урађена основна антрополошка анализа. Данас је од тог броја очувано само 50 кранијалних

делова скелета. Иако је сачуван мали број лобања, оне и даље представљају значајан извор информација о животу становника средњовековне Винче.

Циљ овог истраживања је утврђивање здравственог статуса и начина исхране средњовековне популације са локалитета Винча – Бело брдо, кроз посматрање неколико различитих индикатора здравља (крибра орбиталије, порозне хиперостозе, хипоплазије зубне глеђи) и исхране, (присуства каријеса, абразије зуба и заживотно изгубљених зуба). Анализа је обављена на педесет лобања, које припадају периоду од 11. до 15. века.

Резултати студије указују да је ова популација имала лош здравствени статус и исхрану типичну за средњовековне пољопривредне заједнице, што се поклапа и са истраживањима у региону.

Наташа Јановић, Лабораторија за антропологију,
Институт за Анатомију, Медицински факултет, Универзитет у Београду
Алекса Јановић, Центар за радиолошку дијагностику,
Стоматолошки факултет, Универзитет у Београду

УТВРЂИВАЊЕ ПОЛНЕ ПРИПАДНОСТИ ИНДИВИДУА У РЕЦЕНТНОЈ ПОПУЛАЦИЈИ НА ОСНОВУ МОРФОЛОГИЈЕ КОСТИЈУ ЗГЛОБА КОЛЕНА

Иако је познато да се морфологија зглоба колена разликује међу половима, у досадашњим антрополошким и форензичним студијама није довољно испитан значај његових диморфичних одлика за утврђивање полне припадности. Циљ овог рада је да се испита могућност идентификације пола индивидуа на основу метричких одлика зглоба колена. Студија је спроведена на рецентној популацији, ретроспективном анализом снимака зглоба колена добијених методом магнетне резонанце (МР). У студију је укључен 161 пацијент (116 мушког пола, 45 женског пола). Пацијенти који су имали патолошке промене које утичу на морфологију костију зглоба колена (дегенеративне промене, преломи, тумори, операције) нису укључени у студију. На МР снимцима су мерени следећи параметри: медијални тибијални нагиб (МТН), латерални тибијални нагиб (ЛТН), коронални тибијални нагиб (КТН), дубина медијалног тибијалног платоа (ДМТП), дубина латералног тибијалног платоа (ДЛТП), максимална ширина доњег крајка фемура (МШФ), максимална ширина горњег крајка тибије (МШТ), и растојање између интеркондиларних